

3. Ермола В.И. Разговорный польский в диалогах / В.Ермола. — Москва:Издательство «КАРО», 2012. — 192 с.
4. Киклевич А. К. Польский язык. 9-е изд., перераб., доп. / Киклевич А., Кожина А. — Москва: ТетраСистемс, 2012. — 368 с.
5. Кротовская Я.А.Практический курс польского языка. Базовый учебник / Кротовская Я.А., Кашкурович Л.Г., Лесная Г.М., Селиванова Н.В. — Москва: Астрель, 2012. — 576 с.
6. Bartnicka Barbara, Satkiewicz Halina. Gramatyka języka polskiego. Podręcznik dla cudzoziemców. — Warszawa: Wiedza Powszechna, 2010. — 277 s.
7. Małolepsza Małgorzata, Szymkiewicz Aneta. Hurra po polsku! — Warszawa: Prolog, 2007. — 87 s.
8. Stempek Iwona, Stelmach Anna. Polski, krok po kroku. — Warszawa: Polish-courses.com, 2010. — 112 s.

УДК 372.881.111.22

Капуш А.В.,
 кандидат філологічних наук,
 доцент кафедри німецької мови
 факультету міжнародної економіки і менеджменту
 ДВНЗ «Київський національний економічний університет
 імені Вадима Гетьмана»

ПРОЕКТ «ТРЕНУВАЛЬНА ФІРМА» НА ЗАНЯТТЯХ З ДІЛОВОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

***Анотація.** Статтю присвячено аналізу практичної реалізації інноваційної концепції вивчення іноземної мови «Тренувальна фірма». Завдяки комунікативній спрямованості завдань та їх наближеності до умов реального бізнес-середовища проект створює оптимальні умови для формування професійно орієнтованої міжкультурної комунікативної компетенції майбутніх економістів. «Тренувальна фірма» поєднує в собі риси проектної роботи, рольової гри, автономного та кооперативного навчання.*

***Ключові слова:** ділова німецька мова, тренувальна фірма, проектна робота, міжкультурна комунікація, автономне навчання, кооперативне навчання, комунікативний метод, рольова гра.*

***Аннотация.** Статья посвящена анализу практической реализации инновационной концепции изучения иностранного языка «Тренировочная фирма». Благодаря коммуникативной направленности заданий и их приближенности к условиям реальной бизнес-среды проект создает оптимальные условия для формирования профессионально ориентированной межкультурной коммуникативной компетенции будущих экономистов. «Тренировочная фирма» объеди-*

няє в себе риси проектного виконання, ролівої гри, автономного та кооперативного навчання.

Ключевые слова: ділова німецька мова, тренувальна фірма, проектна робота, міжкультурна комунікація, автономне навчання, кооперативне навчання, комунікативний метод, роліва гра

Abstract. This article examines practical implementation of innovative concept of learning a foreign language. With its communicative orientation tasks and their proximity to a real business environment, the project «training firm» creates optimal conditions for the formation of professionally-focused intercultural communicative competence of future economists. «Training firm» combines the features of project work, role play, autonomous and cooperative learning

Key words: business German language, training firm, project work, intercultural communication, autonomous learning, cooperative learning, communicative method, role-playing game

Політична, економічна та культурна інтеграція в сучасному глобалізованому світі зумовлює необхідність перегляду традиційних підходів до мовної підготовки сучасних фахівців з економіки. Так, водночас із суто лінгвістичними нормами та правилами (іншомовна комунікативна компетенція), їм доводиться засвоювати норми та правила іншомовної культури (соціокультурна компетенція), які на сьогодні є інтегративним складником професійно орієнтованої міжкультурної комунікативної компетенції майбутніх фахівців [1, с. 10].

Проблемі міжкультурних ділових контактів у сучасному глобалізованому суспільстві, етнопсихологічними особливостями ведення ділових контактів та питанню формування професійно орієнтованої міжкультурної комунікативної компетенції за останні десятиліття було присвячено ряд праць вітчизняних та зарубіжних фахівців у галузі лінгвістики, дидактики, соціології та психології (А.С. Баронін, Т.М. Персікова, С.Г. Тер-Мінасова, Г. Малєцьке, А. Томас, Ф. Тромпенаарс, С. Шроль-Махль та ін.). Дослідники вказують на те, що в минулому культурні відмінності сприймалися як бар'єр, що заважає спілкуванню та спільній діяльності. Сьогодні ж представники бізнесу визнають той факт, що за умови розумного та правильного використання культурних відмінностей вони перетворюються на джерело додаткових можливостей для корпорацій [2, с. 7].

Проект «Тренувальна фірма» є інноваційною концепцією вивчення ділової іноземної мови із залученням професійних науковців, яка допомагає студентам прокласти місток до світу їх майбутньої професії, інтегруючи теоретичні результати міжкультурних студій у практичне викладання. Ця концепція була започаткована

в рамках масштабного проекту Гете-Інституту «Bildungs offensive», який успішно реалізується в різних країнах світу. Робота в рамках проекту «Тренувальна фірма» допомагає побудувати заняття так, щоб допомогти студентам ліквідувати «прогалину» між вивченням німецької на заняттях та щоденним використанням мови.

Ідея цього проекту полягає в тому, що на початку курсу вивчення дисципліни «Ділова німецька мова» або «Німецька як друга іноземна» на основі студентської групи створюється одна або дві тренувальні фірми, роль керівників та персоналу яких виконують самі студенти. Отже, група «живе» у рамках проекту, ідея тренувальної фірми проходить червоною ниткою через весь курс вивчення мови. Такий формат дозволяє легко інтегрувати практично будь-які автентичні матеріали до великого кола тем та висвітлити аспекти й найновіші тенденції, які в силу їх новизни та актуальності поки що не були не знайшли відображення в наявних підручниках. Виконуючи ролі співробітників фірми (керівника фірми, відділу, підрозділу, менеджера однієї з ланок тощо), студенти імітують автентичні ситуації, які виникають у реальному бізнес-середовищі.

Метою проекту є:

- ефективно поєднати практичне використання фахових знань з економіки та заняття з німецької;
- пов'язати професійні перспективи студентів з німецькою мовою і, таким чином, підвищити для них привабливість цього фаху;
- запропонувати студентам погляд у світ їх майбутньої професійної діяльності;
- випробувати нові підходи в методиці та дидактиці занять з німецької мови як першої та другої іноземної у неспеціальному виші;
- підкреслити та посилити роль німецької мови у професійній підготовці економістів.

Тренувальна фірма поєднує в собі риси проектної роботи та рольової гри. Проект дозволяє відійти від схеми традиційного «шкільного» викладання, оскільки студенти стають активними головними дійовими особами, викладач лише виконує роль наставника та модератора дискусій. На заняттях постійно застосовуються різні соціальні форми роботи: у парах, групах, пленумі. Це згуртовує студентів, учить їх співпрацювати, знаходити компроміси, брати на себе відповідальність, що є важливим для форму-

вання їх професійної компетенції, оскільки робота в сучасній фірмі — це насамперед робота в команді.

Робота над проектом починається з ознайомлення студентів із концепцією проекту та знайомства студентів між собою. Із цією метою пропонується виконати такі завдання: «Напишіть на картці назви трьох міст в Україні або за кордоном, які є важливими або особливо пам'ятними для Вас і розкажіть про це іншим», «Знайдіть того, хто вже має досвід професійної діяльності (або: знає багато німецьких фірм в Києві; часто виступає з доповідями тощо) та представте цих людей своїй групі», «Сформулюйте три питання, які стосуються приватної, професійної та соціальної сфери та поставте їх якомога більшій кількості учасників групи, розкажіть про результати опитування» та ін. Кожен студент повинен поговорити з якомога більшою кількістю своїх колег, під час виконання завдань студенти вільно рухаються по аудиторії, що робить заняття більш динамічним. Питання, які формують студенти, та отримані відповіді допомагають викладачу та студентам визначитися з тим, хто яку роль може виконувати в подальшому у тренувальній фірмі.

Наступним етапом роботи є вибір правової форми підприємства та продукту, який буде виробляти фірма, створення колективу фірми, розподіл посад та обов'язків. Крім того, обговорюється та формулюються філософія та культура підприємства, створюються його логотип та слоган. Результати роботи групи відображаються на плакаті, який оформляють студенти та за допомогою в подальшому презентують представлять свою фірму, до чого обов'язково залучаються всі учасники групи.

Під час роботи над проектом для опрацювання пропонуються такі загальні теми: «Заснування тренувальної фірми (структура, продукт)», «Міжкультурна комунікація в бізнесі», «Підготовка презентацій та виступ перед аудиторією», «Комунікація в офісі та ведення переговорів по телефону», «Ділова кореспонденція», «Прийом на роботу», «Робота з персоналом». Ці теми теж поділяються на підтеми, що стосуються окремих, більш конкретних аспектів діяльності фірми. Наприклад, тема «Робота з персоналом» включає такі питання: підбір персоналу, встановлення наявних вакансій, написання оголошення про вакансію, проведення співбесіди. Обговорюються також такі питання, як дозволені та заборонені питання під час співбесіди при прийомі на роботу, анонімна заявка на роботу (у зв'язку з випадками дискримінації претендентів іноземного походження). Головними принципами проекту є комунікативна направленість завдань, кооперативне

навчання, креативність усіх учасників навчального процесу, автентичність навчальних матеріалів та комунікативних ситуацій.

Одним із необхідних умінь для сучасного фахівця є вміння презентувати себе, свою фірму, свій продукт тощо. У проекті «Тренувальна фірма» студентам пропонується потренуватися у створенні нового типу презентацій, що набуває сьогодні все більшої популярності — «Pecha Kucha» (інтелектуальне караоке, принцип 20х20). Печакуча (япон. ペチャクチャ, *балаканина*) — методологія презентації коротких доповідей, спеціально обмежених за формою і тривалістю. Промовець представляє доповідь-презентацію із 20 слайдів, кожен слайд демонструється 20 секунд, після чого автоматично змінюється на наступний. Таким чином тривалість доповіді обмежена 6 хвилинами 40 секундами, або 6 хвилинами.

Особливе місце в проекті займає тема «Міжкультурна комунікація», оскільки робота в галузі економіки сьогодні завжди означає міжкультурну фахову співпрацю. Пропонуються такі основні змістові пункти для вивчення цієї теми в рамках проекту «Тренувальна фірма»: визначення культури, стереотипи та упередження, культурний шок, табу, бізнес-етикет тощо. Пропоновані види завдань: зобразити культуру графічно, не використовуючи слів, прокоментувати модель культури «Айсберг», порівняти стереотипи та табу в рідній та чужій культурі тощо. Важливим є акцент на міжкультурних відмінностях вербальної та невербальної комунікації, оскільки ефективність мовленнєвого спілкування та, відповідно, комунікативна компетентність міжкультурного спілкування значною мірою визначаються знанням особливостей вербальної комунікативної поведінки членів конкретного мовленнєвого колективу [3, с. 167; 4, с. 38; 5, с. 104].

Робота над кожною темою має формат завершеного модуля, який складається із вступу, теоретичної частини, де подається інформація з того чи того питання, важливого для створення і діяльності фірми, та практичного застосування набутих знань. Типи завдань продумані так, що в кінцевому результаті в кожному модулі тренуються навички та вміння з усіх видів мовленнєвої діяльності.

Висновки з проведеного дослідження. Проект «Тренувальна фірма» є ефективним методом викладання ділової іноземної мови та формування міжкультурної професійно орієнтованої компетенції, оскільки має такі переваги:

- дозволяє залучити до роботи на занятті студентів з різним рівнем мовної підготовки та підвищити їх мотивацію;

- дозволяє реалізувати головний принцип автономного навчання: студент сам визначає свою навчальну мету та несе відповідальність за її досягнення.

У рамках такого проекту можлива також реалізація принципів кооперативного навчання:

- жодного заняття без рефлексії;
- жодного заняття без обміну думками;
- жодного заняття без особистої відповідальності кожного.

Ця концепція дозволяє ефективно інтегрувати актуальні підручники та навчальні матеріали у проект «Тренувальна фірма» та випробувати різні можливості для навчання ділової іноземної мови. Це, наприклад, такі підручники: «Deutsch am Arbeitsplatz», «Berufsdeutsch», «Erfolgreich in der interkulturellen Kommunikation» та «Kommunikation in der Wirtschaft» видавництва Cornelsen, «Im Beruf» видавництва Hueber, «Wirtschaftsdeutsch von A bis Z» видавництва Langenscheidt та ін.

Література

1. Рамкова Програма з німецької мови для професійного спілкування для вищих навчальних закладів України. Колектив авторів: Амеліна С.М., Аззоліні Л.С. та ін. — К.: Ленвіт, 2006. — 90 с.
2. Персикова Т.Н. Межкультурная коммуникация и корпоративная культура: Учебное пособие / Т.Персикова. — М.: Логос, 2002. — 224 с.
3. Тер-Минасова С.Г. Война и мир языков и культур: (Учеб. пособие) / С.Тер-Минасова. — М.: Слово/Slovo, 2008. — 344 с.
4. Eismann V. Erfolgreich in der interkulturellen Kommunikation. Trainingsmodul. — Berlin: Cornelsen, 2007. — 104 S.
5. Erll A., Gymnich M. Interkulturelle Kompetenzen. Erfolgreich kommunizieren zwischen den Kulturen. — Stuttgart: Klett, 2013. — 180 S.

УДК-37.011.3-057.87:33:316.454.52:811.161.2'276.6

Кривич Н.Ф.,

старший викладач кафедри

української мови та літератури

ДВНЗ «Київський національний економічний

університет імені Вадима Гетьмана»

ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ТА КУЛЬТУРИ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ СЛОВЕСНОСТІ

***Анотація.** У статті проаналізована мовна підготовка майбутніх економістів, їх мовленнєва культура та пізнавальна активність у навчанні. Розглянуті*